

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm01028&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 01028. Підозра на жорстоке поводження з дитиною: виявлення та алгоритм дій

Автори: Sarimari Tupola, Pentti Kallio, Satu Kivitie-Kallio
Редактори оригінального тексту: -
Дата останнього оновлення: 2017-01-23

Основні положення

- Дитину, особливо маленьку, яка, можливо, стала жертвою фізичного насильства, потрібно негайно відправити до дитячої лікарні, навіть якщо травма є легкою.
- У разі підтвердженого або обґрунтовано підозрюваного факту фізичного насильства над дитиною потрібно негайно повідомити в службу у справах дітей та в поліцію (законодавство та практика різняться між країнами).
- Належні дії здебільшого попереджають повторні випадки фізичного насильства. Якщо не вживати жодних заходів, повторний епізод фізичного насильства асоційований з 30% ризиком стійкої інвалідності в дитини та 10% ризиком смерті.
- Див. також статті про сексуальне насильство над дитиною [настанова 00698] [Виявлення та лікувальна ...](#)] та домашнє насильство [настанова 00697] [Діти та домашнє насилля](#)]. В останній статті також розглядаються довгострокові психологічні наслідки жорстокого поводження.

Коли слід підозрювати жорстоке поводження з дитиною?

- Дитина сама розповідає про насильство.
- За лікуванням травмованої дитини звертаються із запізненням або зовсім не звертаються.
- Високоенергетична травма голови у немовляти або маленької дитини, коли в анамнезі немає даних за очевидну травму
 - Осколковий чи двосторонній перелом черепа або перелом потиличної кістки, контузія головного мозку або внутрішньомозковий крововилив
- Підозра на те, що травми дитини виникли внаслідок струшування
 - Найбільш поширеними ознаками та симптомами є блювання, зміна стану свідомості, судоми, апное, зниження апетиту та/або дратівливість.
 - Ознаки та симптоми корелюють зі ступенем тяжкості травми.
 - Характерні травми включають субдуральний крововилив та крововилив у сітківку.
 - Потрібно задуматися, коли в дитини, віком менше 12 місяців з неврологічними симптомами, є невідповідності в анамнезі; при зовнішньому огляді не обов'язково будуть виявлятися будь-які зміни.
 - При легких травмах голови (гулі, струс мозку, вузькі, так звані тріщинні, переломи, особливо в ділянці тім'яних кісток) потрібно провести індивідуальну оцінку необхідності обстеження щодо можливого фізичного насильства. Ці травми також можуть бути отримані внаслідок падіння з невеликої висоти або після перекидання.
- Переломи (крім переломів черепа)
 - Будь-який перелом у дитини, яка є молодшою 12 місяців або ще не може ходити
 - Кілька переломів на різних стадіях загоєння
 - Неадекватне пояснення обставин, пов'язаних з травмою
- Синці та поверхневі травми, що не відповідають моторному розвитку дитини.

- У дітей, які ще не навчилися самостійно пересуватись, зазвичай, не спостерігається синців, тоді як у дітей, які починають рухатися і навчаються ходити, часто є синці на колінах, ногах та чолі.
- Синці, спричинені фізичним насильством, можуть мати такі характеристики:
 - розташовані на спині, шиї, обличчі, вухах, сідницях, а також на внутрішній та задній поверхнях стегон
 - парні сліди від щипків
 - сліди або синці, які мають чітко виражений відбиток засобу, що був використаний для удару
 - петехії разом з синцями.
- Чітко окреслені опіки або контактні опіки з чітким малюнком, який відображає об'єкт, що спричинив опік.
- Усі переломи та травми у дитини будь-якого віку, коли анамнез не відповідає клінічним проявам, або підозра щодо фізичного насильства як можливого етіологічного фактору.
- Підозра на знущання над дитиною з використанням хімічних засобів (дитині давали наркотичні речовини або алкоголь).

Необхідні дії та повідомлення органів влади [доказ] [05681] [C]

- Анамнез і хід подій ретельно фіксуються зі слів оповідача; за необхідності розповідь підтверджується підписом оповідача.
- Проводиться ретельне клінічне обстеження. Усі ознаки зовнішніх пошкоджень записуються та фотографуються. Не забувайте також оглядати вуха, волосся та шкіру волосистої ділянки голови, а також слизову оболонку рота.
- Дитину, особливо маленьку, можна направити в дитячу лікарню в екстреному порядку, навіть якщо травми виглядають незначними або не потребують лікування.
- Лікар, який направляє, повинен повідомити персоналу лікарні, який приймає, щодо причини скерування та подбати про безпеку дитини під час транспортування.
- Батькам необхідно повідомити, що при огляді дитини виявлено ознаки, які вимагають подальшого обстеження в лікарні. Якщо батьки відмовляються від подальшого обстеження, необхідно звернутися по допомогу до служби у справах дітей чи поліції.

- При очевидних випадках та за сильної підозри лікар, який направляє, сам повинен повідомити про це органам соціального захисту дітей та поліцію. У незрозумілих випадках ці офіційні повідомлення повинні бути оформлені в лікарні якомога швидше, одразу після проведення диференційної діагностики.
- У лікарні, особливо маленькій дитині, допускається догляд за палатою з метою виявлення можливих супутніх травм та проведення диференціальної діагностики.
- Чим менша дитина, тим ретельніше обстеження слід проводити.
 - Дитина з ознаками крововиливу (синці, внутрішньомозковий крововилив, крововилив у сітківку): загальний аналіз крові з підрахунком кількості тромбоцитів, аналіз сечі, спеціальні дослідження для виявлення геморагічного діатезу
 - При черепно-мозкових травмах: КТ або МРТ головного мозку та консультація офтальмолога і стоматолога
 - Дитина віком до 2 років: рентгенологічне дослідження всього тіла для виявлення переломів; у дітей старшого віку - радіологічні дослідження тієї ділянки, де передбачається наявність перелому
 - В окремих випадках може розглядатись необхідність скринінгового аналізу сечі на наркотики, наприклад, у дітей зі зниженою увагою.
- Соціальний працівник у лікарні організовує консультацію між різними органами влади за необхідності та діє як контактна особа між органом соціального захисту дітей та поліцією.
- Поки триває кримінальне розслідування, будь-які документи, що стосуються дитини, не можна показувати або надавати батькам без дозволу посадової особи, відповідальної за розслідування.
- Повинен бути організований відповідний медичний супровід, що зазвичай проводиться педіатром.

Пов'язані ресурси

- Огляди доказових даних [пов'язані 00533] [Identification of child ...]

Настанови

- [Настанова 00698](#). Виявлення та лікувальна тактика при вчиненні сексуального насильства над дитиною.

- [Настанова 00697](#). Діти та домашнє насилля.

Доказові огляди Duodecim

- [Доказовий огляд 05681](#). Determining the age of bruises in children.
Дата оновлення: 2007-11-14
Рівень доказовості: C
Резюме: The estimation of bruise age based on clinical assessment is probably not reliable and should be avoided in child protection proceedings.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: [ebm01028](#) Ключ сортування: [030.001](#) Тип: [EBM Guidelines](#)

Дата оновлення англomовного оригіналу: [2017-01-23](#)

Автор(и): [Sarimari TupolaPentti KallioSatu Kivitie-Kallio](#) Редактор(и): Видавець: [Duodecim Medical Publications Ltd](#)
Власник авторських прав: [Duodecim Medical Publications Ltd](#)

Навігаційні категорії
[EBM Guidelines](#) [Paediatrics](#)

Ключові слова індексу

speciality: [Paediatrics](#) [Abuse](#) [Adolescent](#) [Assault](#) [Battered child](#) [Battering](#) [Child](#) [Child protection](#)
[Domestic violence](#) [Maltreatment](#) [Münchhausen by proxy](#) [NAI](#) [Neglect](#) [Non-accidental injury](#) [Physical abuse](#)
[Shaken baby](#) [Shaken baby syndrome](#) [Violence](#) [Crime](#) [Social services](#) [Welfare authorities](#) icpc-2: [Z25](#)
icpc-2: [Z16](#) icpc-2: [N79](#) icpc-2: [A81](#)